

Izbija vesnik dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniki prostori:
2657 S. Lawdala Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawdala Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII.

Cena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 9. oktobra (October 9), 1930.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 238

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Hoover se je spravil nad socialiste in boljševeke

Izbral je konflikte v Gastoniji
in Marionu, ko je govoril v
bližini. Ali čuti nevarnost radi
sedanje krize?

King Mountain, S. C. — Predsednik Hoover je 7. t. m. vodil na tem mestu patriotsko proslavo 150-letnice zmage ameriških revolucionarjev nad Angliji v ameriški revoluciji leta 1780. Nekdanje boljševeke na Kings Mountainu je v bližini Gastonije in Marionu, kjer so lani divjali hudi boji med delavci in tekstilnimi magnati in kjer je mnogo delavcev izgubilo življenje. Te prilike je Hoover izbral za svoj napad na radikalno delavsko gibanje v Združenih državah. Okrog 100,000 ljudi se je udeležilo slovnosti obletnice in slišalo Hooverja.

Govornik je hvalil sistem ameriške vlade in ustavo ter svaril, da je treba te "svetinj" ameriške revolucije čuvati pred "pogubnimi vplivi socializma, boljševeke in anarhije, ki prihajajo iz inozemstva in ki ogrožajo ameriški sistem enake priložnosti". Rekel je, da "socializem ali njegov nasilni brat boljševeke ni uničila gonilno silo ameriške enake priložnosti in vse dobrote, ki izvirajo iz naše politične svobode in naše duhovne dedščine".

Predsednik je eknil na Rusijo, ko je rekel, da "nobena država ne more eksistirati brez vere, ki je fundament ameriškega sistema in napredka". Obenem je indirektno udaril po progresivnih in puntarskih republikanecih v smetu, ki so ovrhali njegovo politiko farmske odprave in ki vedno skušajo prisiliti zvezno vlado, da bi se vtikala v business, kar pomeni "uničenje enakih priložnosti in tiranstvo potom birokracije".

Kasnej, ko je Hoover odhajal s svojim posebnim vlakom in se ustavil v Danvillu, Va., ga je tamkaj nagovoril neki stavkar, iz tekstilne tovarne in spiralnjanj, naj porabi svoj vpliv v prid delavcem, ki imajo težko stališče v boju z vsemogočnimi lastniki tovarov. Hoover je nekaj časa poslušal delavca, nakar mu je rekel: "Ako hočete dobiti vse, kar zahtevate, morate nastopiti v miru in ne s silo!"

Električarji podpisali pogodbo

Sprejeta je bila določba glede
odškodnine poškodovanim
delavcem

Chicago, (F. P.) — Te dni je bila sprejeta pogodba med zastopniki Electrical Contractors asociacije in krajevno unijo št. 134, ki spada k Mednarodni bratovščini električarskih delavcev. Krajevna unija šteje okrog šest tisoč članov.

Pogodba vključuje določbo, da je vsak delavec, ki se poškoduje pri delu predno doseže starost 65 let, deležen mesečne podpore v vsoti \$65. Sklad se vzdržuje s prispevki od unije in delodajalcev. Vsak delavec je zavarovan za vsoto \$5000, ki jo prejmejo svoji po njegovi smrti.

Zvežni delavci v boju proti trstu

Pričeli so kampanjo, da pridobe
v unijo neorganizirane delavce

New York, (F. P.) — Amalgamated Food Workers je razširila svoje organizatorične aktivnosti, posebno med hotelskimi in pekovski delavci. Krajevna pekovska unija v New Yorku je odredila poseben asessment za prihodnje tri mesece. Denar se bo porabil za organizatorično kampanjo med neunijskimi živeznimi delavci, katere skuša unija pridobiti v organizacijo. Vse pekovske unije v večjih mestih v državah New York in New Jersey urgirajo svoje člane na agitacijo. Ti iščejo naslove neunijskih živeznih delavcev, raznašajo letaki in obiskujejo jih na domu. Agitacija rodi uspehe, kar kaže na ustanovitve krajevne unije v Newarku, N. J.

Velike pekarnice, ki jih lastuje Cushman Purity Co., pekarški trust, so začele odslavljati peke, mesto njih pa uposlujajo ženske, ki delajo za nižjo mezdjo. Povprečna tedenska mezda pekovskega delavca je bila \$30 ženske pa prejemale sedaj za akoro isto delo le \$15 na teden. Unijski peki prejemale \$45 na teden. Ti so večinoma upošle v malih pekarnah, kajti velike pekarske kompanije ne morejo organizirati delavcev. Unija živilskih delavcev bo koncentrirala svoje aktivnosti, da organizira delavce v velikih pekarnah.

National Biscuit Co. plačuje delavkam od deset do štirinajst dolarjev na teden. Razvalčalce pečiva, ki so upošle pri t. družbi, prejemale zelo nizke mezde in glede delovnih ur ni nobenih določb. Velikokrat morajo delati tudi ob nedeljah. Če se bo unija posrečilo organizirati te delavce, bodo potem lahko zahtevali osemurnik, višje mezde in druge izboljšave.

Nočne orgije v Bostonu

Ameriška legija pometla s
prohibicijo, policijo in postavami in
vse je bilo svobodno!

Boston, Mass. — Stari Boston ni v vseh tristo letih svoje zgodovine doživel take noči kot je bila od torke na sredo. Ameriška legija, ki ima tu svoje letno zborovanje — ki ga je osebno pozdravil tudi predsednik Hoover — je imela v terek običajno parada in po paradi je odpovedala vsaka postava in policija je izginila od ranega jutra. Mnogoce legionarjev, pomešane z množicami vseh mogočih nižinskih elementov, so absolutno zavladale na glavnem trgu Common in bližnjih ulicah in vso noč so trajale orgije, kakršnekoli si more kdo izmisliti.

Množice so prevračale avte, kurile ognje s papirjem in zaboji, trobile, tolike, zvonile in tulile ter pile žganje na življenje in smrt. Žgana pijača se je odprto prodajala na trgu in prazne ter razbite ateklenice so ležale v sredo zjutraj po vsem trgu. Sele proti jutru se je osmili šef federalnih prohibičnikov in s četo svojih mož je skušal aretirati štiri prodajalce pijače, toda slabo je našel. Drhal je planila po njem in njegovi četi in policija, ki je prej mirovala, ga je komaj rešila hujšega.

V sredo zjutraj so bile vse bostonske bolnice polne pijancev, ki so bili zrezani od razbitih steklenic in električnih žarnic, ki so imeli razbite glave in zvinjene ude in ki so bili drugače poškodovani.

Petdnevnik za kovinarske delavce

Zadevna resolucija je bila soglasno sprejeta na konvenciji
Ameriške delavske federacije

Boston, Mass. — (F. P.) — Ponovni vstop John Freyja, tajnika strokovnega kovinarskega departamenta v Ameriški delavski federaciji, v aktivnosti federacije, je razviden iz resolucije, ki je bila predložena delegatom in vključuje zahtevo za pet dni dela v tednu. Frey je bil pred leti Gompersov zaupnik na vseh konvencijah. Radi boleznj, ki ga je napadla l. 1923, v času, ko se je vršila konvencija federacije v Portlandu, se ni mogel udeležiti zborovanja in tako je prišlo, da je bil Matthew Well izvoljen na njegovo mesto.

Poročilo, ki ga je podal kovinarski department delegatom, naglašajo staro filozofijo o višjih mezdah in akrajanju delovnih časov. Poudarja, da bi ne bilo sedanje brezposelnosti in industrijske depresije, če bi industrije plačevale višje mezde in skrajšale delovni čas.

Sesturnik je bil uveden na nekaterih železnih poteh kot opracije družb in unij, ki so se izrekle za ta načrt, da se omili brezposelnost in bo najbrž ostal veljavni, dokler se industrijski položaj ne izboljša. Ako se v bližnji bodočnosti ne stori ničesar za stabiliziranje zaposlenosti, govori poročilo, tedaj bodo med ljudstvom nastale zahteve za vladno regulacijo industrije. Nadalje pravi, da bi se morali delodajalci zanimati za to vprašanje in vstopiti v tesnejše stike s unijami, da se ustvari podlaga in obdržati nakupovalna moč delavstva na najvišji stopnji, kar je edina garancija za prosperiteto.

Indijske plesalke pomagajo Gandiju

Bombaj, 8. okt. — 6000 indijskih gledalških plesalk se je pridružilo nacionalistični kampanji pasivnega odpora. Plesalke so sklenile, da bodo hodile po mestih in v saah in plesale revolucionarne pesmi in prepevale revolucionarne pesmi.

Poplava v Mehiki; 60 tisoč umrlo

Mexico City, 8. okt. — Narastala reka je zalila rudarsko mesto Pachuco v državi Hidalgo in 60 do 70 oseb je izgubilo življenje. Včeraj je voda stala štiri čevlje visoko po ulicah. Škoda je ogromna.

Mironescu sestavlja novo rumunsko vlado

Bukarešta, 8. okt. — Kralj Karol je povabil prejšnjega zunanjega ministra Mironescuja, naj sestavi novo vlado, ko je Julius Maniu, vodja kmetijske stranke, resigniral.

ČIKAŠKI MISTER ŽUPAN IŠČE ROPARJE

Sefu policije ne zaupa, zato je
začel lastno gonjo, da dobi
vihane bandite, ki so v veži
njegove hiše oropali njegovo
ženo

Chicago, — Mister Big Bill Thompson, čikaški župan, je silno razkačen in odločno zahteva, da se policija gane. Njegova žena je prišla, ko so trije mladi banditje oropali njegovo ženo v vestibulu njegove bogate rezidence, 3100 Sheridan ulica, in pretepli njenega šoferja, ki je obenem mestni policaj, potem ko so mu vzeli zveždo in revolver. To se je zgodilo zadnji ponedeljek zvečer, ko je gospa županja prišla iz gledališča Roparji so ji vzeli prstan z diamantom, vrednosti \$8000, zapustnico z diamantom in platino, vredno \$4000 in iglo z diamantom, vredno \$4000; skupna vrednost plena približno \$16,000. Županja je zbolela vlač prestrašenosti in sramote in župan je moral poklicati zdravnika Banditje so pohegnili kot je navada v Chicagu.

Takoj drugo jutro je župan posečil policijskega šefa Alcocka in ga vprašal kaj bo policija storila. Alcock je takoj naglal vso policijo — 6000 mož — na lov za trofice, ki je oropala županjo. Do srede jutra se ni bilo najmanjšega sledu za roparji. Župan je menda pozna svojo policijo. Sel je in najel poročnika Williama Cusacka, naj organizira svojo četo za iskanje predrznežev. Kaj bo Cusack naredil, je še vprašanje.

Medtem se pa vae mesto smeje županu in brije norce iz njegove fine policije. In medtem, ko je policija na lovu, so banditi izvršili drugih 35 ropov!

Izplačevanje starostne pokojnine v Buffalu

Buffalo, N. Y. — V mesecu septembru se je prijavilo 700 prosilcev, ki so upravičeni do podpore iz državnega penzijskega sklada. Prosilci morajo biti stari najmanj 70 let in morejo podati dokaze, da nimajo nobenega, ki bi jih podpiral.

Ne marajo omoženih žensk

San Bernardino, Cal. — Odpor nadzornikov je odredil, da se vse omožene ženske, ki so upošle v mestni službi, odslovo. Izvzete so le one, čijih možje so brez dela.

Pleskarji izvojevali višjo mezdo

Long Beach, Cal. — Organizirani pleskarji, ki so bili na stavki štiri tedne, so se vrnili na delo, ko so podjetniki ugodili njihovim zahtevam in jim zvišali mezdo za pet odstotkov.

"KRUHA IN IGER . . ."

Kompanija odklonila pogajanja

Predsednik družbe je dejal, da ne
bo priznal unije pod nobenimi
pogoji

Danville, Va. — (F. P.) — Riverside & Dan River Co. je odklonila ponudbo governerja Polarda, ki je skušal poaredovati v stavki tekstilnih delavcev. Predsednik družbe Fitzgerald je izjavil, da je bila unija največ kriva, da so tekstilni tovarnarji na vzhodu pričeli izseljevati svoje tovarne v južne države, kjer imajo obilo delavskega materiala na razpolago in kjer so delavci skromni in neokuženi od radikalnih idej. Predsednik je nadalje izjavil, da so voditelji tekstilnih delavcev potem, ko so rušili tekstilno industrijo na vzhodu, pričeli s svojim razdiralnim delom na jugu in a tem sanjali zmedo med zadovoljne delavce. Kako so bili ti delavci zadovoljni z razmerami, pokaže dejstvo, da je povprečna mezda tekstilnega delavca znašala \$10 tedensko.

Unijski voditelji so bili presenečeni, ko so slišali to izjavo. Citirali so oficelne številke, da članstvo tekstilnih unij narašča ne samo v južnih državah temveč tudi v središčih tekstilne industrije v novoangelskih državah. Da niso bili tekstilni delavci na jugu zadovoljni z razmerami, pričajo številne stavke prošlega leta in sedanja v Danvillu, za katero se je izreko 85% delavcev.

Baš stavka v Danvillu je dokaz, da je delavstvo v južnih državah pričelo vstajati in mrtvila, v katerem se je nahajalo celo vrsto let. Izprevidelo je, da se ne more sanajati na obljube delodajalcev in sedaj zahteva svoje pravice ter se organizira v unijah, v katerih vidi svojo rešitev. Piktiranje tekstilne tovarne se nadaljuje in policija se ne vmešava v aktivnosti stavkarjev, ki se ogibajo provokacij, ki bi utegnile dovesti do nemirov.

Mrtvo možvo uničenega zrakoplova dospelo v Anglijo

London, 8. okt. — Včeraj so pripeljali v London 47 mrtličev iz Francije, namreč trupla visokih uradnikov, strokovnjakov in posadke ponesrečenega zrakoplova R-101, ki je katastrofalno končal svojo deviško pot v Indijo. Žrtve bodo pokopane s vojaškimi častmi. Vlada je naznanila, da ne bo več nobenega uradnega poročila o nesreči, dokler ne bo preiskava končana.

17 oseb zgorelo v ruskem klubu

Astrahan, USSR, 8. okt. — V tukajšnjem delavskem klubu je sinoč med filmsko predstavo nastal ogenj vled prevrnjene petrolejke in 17 oseb z več otroci med njimi je zgorelo in 14 je bilo ranjenih.

Brazilska vlada se srdito otepa vstašev

Fuller o justifikaciji Sacca in Vanzettija

Značilna izjava časopisnemu
poročevalcu nemškega lista

New York, (F. P.) — "New York Volkszeitung", nemški delavski dnevnik, prinaša značilno izjavo, ki jo je izrekel Allan T. Fuller, bivši governer države Massachusetts, v intervjuju s poročevalcem delavskega lista v Berlinu. Fuller se večkrat muči v Evropi, toda dosedaj je odklanjal pogovore s poročevalci glede umora Sacca in Vanzettija.

"V Ameriki nismo mogli razumeti, kakaj je nastalo v inozemstvu toliko krika radi dveh kriminalcev," je dejal Fuller. "Oba sta bila morilca in anarhisti. Saj niti druge države ne postopajo s takimi ljudmi nežno, zato sem bil jaz primoran, da sem podprl smrtno obsodbo. Porota je bila sestavljena iz razsodnih in pravičnih mož in je izpoznala oba Italijana krivim, kajti oba sta priznala, da sta anarhista in da nasprotujeta obstoječemu družabnemu redu. Pripadala sta skupini teroristov, ki so uprizarjali napade na mirne državljane s bombami in dinamitom. Take akcije pa ameriško ljudstvo obsoja, ker se ne strinja s socializmom in ateizmom. Nobenemu se v Ameriki ne krsti osebnih svobod, če jih ne storijo. Sacca in Vanzetti sta jih storila."

Celo papež in Mussolini sta mi brzojavila, toda jaz nisem imel nobenega vzroka, da bi nastopil proti izreku sodišča. Uposteval sem le zakon, ko sem izročil oba kriminalca zaslušeni kazni.

Ameriško ljudstvo je odobravalo moje stališče, ker je bilo mnenja, da je bila obsodba njihova zadeva, v katero se tuje-rodci ne bi smeli vmešavati. Protesti v inozemstvu so imeli baš nasproten učinek, kot so nekateri pričakovali.

Po justifikaciji so se prijatelji Sacca in Vanzettija mačkvali s tem, da so položili bombo pod stanovanje distriktnega pravdnika, ki je razdejala hišo. In to je bil ponovni dokaz, da sta bila obsojenca kriminalca in da sta zaslužila kazni. Afera je v Ameriki pozabljena in razen par radikalov se nihče drugi ne zmeni več za njo."

Katoliški menih obtožen umora deklice

Obtožba se glasi, da je sedemletno
deklico zlorabil in zabodel
s nožem v Kanadi

Montreal, Que., Kanada, 8. okt. — Albert Nogaret, znan kot brat Dozite, član katoliškega reda bratov Presvetega srca v Roussin akademiji, je bil včeraj pred mrtlikoogledno poroto spoznan kriminalno odgovoren za smrt sedemletne Simone Caron. Truplo deklice so našli zašito v vreči v kleti Roussin akademije v Pointe aux Tremblesu 18. septembra t. l. Nogaret, ki je star 48 let in že 23 let član omenjenega meniškega reda, tajni krivdo.

Proti menihu je pričal desetletni brat umorjene deklice, ki je večkrat videl, kako je Nogaret zvaljal male deklice z njegovo sestrico vred v šolsko klet. Menih je priznal, da je nož, ki je ležal zraven trupla deklice, njegova lastnina. Zdravniki so pričali, da se ostrina noža ujema s smrtnimi ranami žrtve. Deklica je bila zabodena dvakrat v prsi in dvakrat v glavo.

President Luis je pozval 400,000 mož pod orožje in poroča o zmaga. Obramba Rio de Janeira

Buenos Aires, Arg., 8. okt. — Poročilo z meje se glasi, da so rebelne čete v Braziliji okupirale pristaniščno mesto Rio Grande. Poveljnik federalne bojne ladje, ki je priplula pred mesto, je zagrozil vstašem, da bo bombardiral mesto, če se ne podajo. — Druga vest se glasi, da so rebeli zbili na tla vladno letalo, ki je metalo bombe na mesto Bello Horizonte, glavno mesto države Minas Geraes, ki je pod kontrolo vstašev.

Na stotine deserterjev iz brazilske federalne armade prihaja čez mejo v Argentino, kjer so takoj internirani.

Rio de Janeiro, Brazilija, 8. okt. — Oficialna poročila brazilske federalne vlade se glase, da je vlada zastavila silo za potlačitev revolta. Predsednik Washington Luis je včeraj s posebnim odlokom pozval v vojaško službo okrog 400,000 mož. Vlada pravi, da lahko takoj oboroži 100,000 mož za obrambo glavnega mesta Rio de Janeiro, proti kateremu se pomikajo rebelne čete s severa. Bojna mornarica je lojalna vladi in je še v akciji.

Federalisti so zasigli vse privatne aeroplane za bojno službo. Končna vest iz uradnih virov se glasi, da so federalne čete ustavile vstaše na dveh krajih in njihove vrste so demoralizirane.

Izbija za juridikalni sporov

Na zborovanju stavbniških unij
je bila predložena nova
konstitucija, ki bo dana članstvu
na glasovanje

Boston, Mass. — (F. P.) — Predstavniki stavbniških unij v stavbniškem departmantu Ameriške delavske federacije so na svojem zborovanju v hotelu Bradford sprejeli osnutek nove konstitucije, ki bo odgovorno ratificirana od članstva stavbniških unij. Na zborovanju so bili zastopniki stavbniških unij iz vseh večjih ameriških mest.

Ob ti priliki je bil izvoljen odbor, ki se povsem razlikuje od onega, ki je bil ustanovljen l. 1919 in kateri je bil razpuščen osem let pozneje, ker je bila njegova funkcija omejena in ni mogel v vseh slučajih izravnavati jurisdikcijskih sporov, ki so nastali med člani stavbniških unij.

Stari odbor je odločeval v vseh jurisdikcijskih sporih, dočim bodo funkcije novega odbora povsem drugačne. Za vsak sporni slučaj bo imenovan arbitražni komitej, čigar naloga bo, da ga poravnava. Prejšnji odbor je izdal enostavne odloke za vse članstvo, novi bo pa garantiral unijam lokalno avtonomijo. Ako se unije ne bodo strinjale s odloki, bodo lahko vložile prijava na glavni odbor stavbniških unij, ki bo izrekel končno odločitev.

Konferenca delavske stranke v Angliji

London, 8. okt. — Včeraj je bila otvorjena letna konferenca delavske stranke v Angliji. Konferenco, ki se vrši v Llandudnu, Wales, je posetil tudi premijer MacDonald, ki je v svojem govoru kritiziral levičarje v delavski stranki, liberalce, torije in ameriške kapitaliste, ki so s svojimi spekulacijami povzročili ekonomsko depresijo po vsem svetu. Na veliko presenečenje vseh navzočih je James Maxton, vodja ekstremne levičarske frakcije, ki je izjavil, da bodo vse socialistične skupine v Angliji podpirale MacDonalda, če danes izvoje volitve in če bo brezposelnost glavno vprašanje v volilni kampanji.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosveta v Jugoslaviji.)

Kako se godi slovenskim umetnikom

Ljubljana, 23. sept. 1930.

Majhen narod smo in velike grebe počenjamo kaj pogosto. Majhen narod smo in vendar je dal naš narod še toliko bogastev v svet. Toda za ljudi, ki predstavlajo najboljše srove naše ga naroda, zanje skrbiti po očiščno, po mačehovsko.

Slovenski umetnik živi in se bedno peha skozi življenje in po navadi zgodaj umre. Za jetiko. Koliko mladih ljudi nam je pomrlo, preden so nam dali svoje najboljše, koliko jih je, ki le s težavo in s stradanjem dočakajo starosti.

Toda po smrti so časopisi polni hvale in poveljevanja in kaj kmalu se sestavi kje kak odbor, da postavi pokojniku spomenik. Ali občina, kjer je bil rojen, ali kraj, kjer je živel, ali njegovi prijatelji ali pa navdušeni rodoljubi — snidejo se ter sklenejo postaviti pokojnemu geniju nje-mu vreden spomenik. "Bodisi da odkrijejo spomenik v kakem praznem parku, bodisi da vzdajo spominako ploščo v hišo, kjer se je "veliki pokojnik" rodil, ali da vzdajo spominako ploščo v steno gostilne, kjer je pokojni zalival svoj obup ali pa da ustanovijo kako družbo ali kako planinsko kočjo, ki jo krstijo z njegovim imenom. Najbolj poceni pa je še, da občinski svet sklene, da se ta in ta ulica imenuje posej po "velikem pokojniku" t. d.

In pri takih proslavah so navdušeni, rodoljubi se zberejo ter poslušajo slavnostne govore, gignjeni so radi lepote spomenika ali plošče, ter nestrpnost čakajo, da se konča resni del slavnosti ter začne prosta zabava z vinom, petjem in plesom do zore. In čisto nič čudnega bi ne bilo, če bi se zjutraj rodoljubi vprašali, koga prav za prav slavijo?

Da, parade obrajamo. Ljudi, ljudi ne maramo, niti videti jih ne maramo, dokler smo živi, niti jim ne pomagamo živeti.

Lani je slikar Matija Jama z inserati v časopisju oznanjal, da prodaja svoje slike v svojem stanovanju. Tudi na obrokel — tako nekako je bilo v inseratu napisano. Več dni je "izhajal" ta inserat v časopisju, razprodaja se je podaljševala iz dneva v dan, brivke ker ni bilo kucev.

Neki drugi slikar je dobil od nekega zavoda naročilo, da poplika stene v neki stavbi. Slikar je napravil osnutke, toda potreboval je denarja za barve, da bi začel z delom ter je dotično ustanovo zaprosil, da mu izplača nekega predujma, da more kupiti barve in potrebščine. Ustanova pa je odgovorila, da ne more izplačati nobenega denarja, dokler ni delo dovršeno. Šele po dolgem sem pa tja so izplačali umetniku nekaj predujma, da je mogel začeti in končati delo.

Danes slišimo o novem dogodku. Humorističnega pisatelja Rada Murnika bodo danes prepeljali v ljubljansko ubožnico. Nekje v Siskiji je živel doslej ves bolan in fizično povsem zlomljen s svojo 80-letno materjo. Danes ga bodo prepeljali v ubožnico, kjer bo na stroške mestne občine žrtvataril in čakal smrti.

Rado Murnik je več let sem molkal, toda pred leti nam je napisal mnogo knjig in novel ter povesti, v katerih nas je s svojim znanim humorjem zabaval. Ljudje so ga in ga še radi čitali, do ter se smejejo ob njegovih delih do solz. Poln humorja je bil Murnik, toliko ga je imel, da ga je z obema rokama sipal med nas, kakor bi bil največji večni dobrovoljček, ki gre s humorjem skozi življenje. Po njegovih knjigah sodeč, je bil njegov obraz vedno v smehu, usta so sipala števpe ter smešne prigodbe. Toda ali ni bilo vse ponarejeno? Ali ni njegov humor izviral iz zavisti? Ali ni bil humor le orožje proti življenju, ki ga je morda želelo?

In Murnik je v tem boju z življenjem podlegel s svojim orožjem. Ze več let molči, že več let ni v časopisih feljtonov, ni v revijah njegovih novel, nobena knjiga se še več let ni pojavila, ni bi imela napisana na čelu: Na-

Pisatelj Rado Murnik. Nobenega glasu ni bilo o njem, le v kakih knjižnici je kak čitatelj ali čitatelja zahtevala Murnikovih spisov, drugače pa nisi slišal za ime tega pisatelja.

Do danes. Danes bereš v ljubljanskem dnevniku, da prepeljejo danes Rada Murnika v ubožnico.

Humoristova pot je končala tragično.

Po tržaški justifikaciji znova Morosini

Meseca julija tega leta je ob jadranski obali trčila italijanska motorna ladja "Morosini" v jugoslovanski brzi parnik "Karadjordje" ter ga zelo poškodovala. "Karadjordje" bi bil vsekakor utonil, da ni kapitan takoj ukazal zapeljati na bližnjo plitvino, kjer je parnik sedel na morske čeri ter s tem rešil ladjo in potnike. Med potniki je bilo mnogo čeških in poljskih Sokolov, ki so se vračali s sokolskega zleta v Beogradu ter so napravili za slovo izlet po Jadranu. Več čeških Sokolov je bilo pri nesreči trtnih. Italijanska ladja "Morosini" je že dolgo časa strašila po jadranskem morju ter so se ji morale jugoslovanske ladje stalno umikati, če so se hotele izogniti nesrečam. "Morosini" je brezobzirno vozil po morju ter vedno preganjal naše parnike. To so potrdili tudi mnogi inozemci, ki so bili sami priče podobnih gonj po morju. Tudi je "Morosini" vozil v usodni noči napačno ter je po svoji krivdi zadel v "Karadjordja". Še več — vse okoliščnosti so pričale, da je "Morosini" brčkone nalašč zapeljal v "Karadjordja", hoteč ga potopiti. Vsa javnost, še posebno češkoslovaška, je protestirala ter kazala na Italijo kot krivca te katastrofe, ki bi lahko zahtevala na sto in sto žrtev.

Pa se je vznemirjenje po tem pomirilo. Prepustilo se je, naj komisija preišče ves dogodek ter poda svojo sodbo, kdo je kriv. "Morosini", ki je bil na sprednjem delu, s katerim se je zarinil v "Karadjordja", nekoliko poškodovan, je bil v nekaj dneh popravljen in zdaj spet vozi po Jadranu.

Potem je prišla tržaška justifikacija. Vsa Evropa se je vznemirila in vsi so protestirali proti barbarstvu fašizma. Spet je posebno češkoslovaška javnost protestirala ter bila ogrožena nad tržaškim zločinom. Po vsej državi so hoteli prerediti protestne shode, pa je policija preprečevala, hodili so po praških ulicah ter demonstrirali, italijanski konzuli so se pritoževali, ljudstvo pa je protestiralo dalje. Pa se je tudi to malone poleglo.

A fašizem hoče vznemirjati Evropo. In zato je razglasil, da so bile čete, ki so izvršile eksekucije, odlikovane, ker so imele čast, streljati izdajalce, in da je še mnogo svinca, ki ga bodo pogrnali v hrbe izdajalcev, in da se bo še ta mesec vršil nov proces proti slovenskim zarotnikom v Rimu pred izrednim tribunalom, kateremu bo predsedoval spet general Cristini, ki je predsedoval tudi tržaškemu procesu. In res — čez teden dni se bo pričel v Rimu nov proces.

Svet se razburja.

Toda to ni dovolj. Zdad, ko je tržaška justifikacija vsaj malo pozabljena, je Italija osvežila spet jadransko katastrofo. Pristojna italijanska komisija je te dni podala svojo sodbo: Krivdo za katastrofo Morosinija s Karadjordjem ne nosi italijanska ladja. Kapitan Morosinija, častniki ter moštvo — so vsi nedolžni — nihče ni kriv nesreče. Naprotno, prejšakovina komisija izreka pohvalo kapitanu in moštvu, še posebej, ker je tako lepo vrnila svojo človečansko nalogo, reševati brodolmce.

Češka javnost je prepričana, da je katastrofo zakrivil Morosini. In če zdaj Italija hvali Morosinija, je to pač govt izvajanje in zasramovanje onih, ki so pretrpeli strahne ure ob nesreči.

Še več: Italija zahteva od jugoslovanske paroplovne družbe povračilo 600.000 Din za srebrno jedilno orodje, ki da so ga češki

Sokolji in ostali brodolomci na Morosiniju ukradli!

Poleg tega naj pincia tudi 300.000 Din za prevoz brodolomcev do Zadra!

Dejstvo pa je, da so bili vsi brodolomci na Morosiniju strogo zadržani in da niso mogli ukrasti jedilnega orodja. In celo za 600.000 Din! Dejstvo je, da je Morosini povzročil nesrečo. In zdaj zahteva, da jugosl. družba plača prevoznino brodolomcem, ki jih je Morosini sam postavil v smrtno nevarnost.

Tako blati Italija Čehe in Slovence. Da so kot brodolomci kradli srebro na italijanski ladji, ki jih je prvič sunila v nesrečo in potem prepeljala v Zader, za kar pa naj plača lastnica "Karadjordja"!

Češki listi so zelo ogorčeni radi takega zasramovanja ter zahtevajo, da niti en Čeh ne gre več v Italijo, dokler ne da Italija zadoščena za vse te žalitve.

Češkoslovaški Sokoli pa nameravajo skupno s poljskimi Sokoli odgovoriti na razžalitev. Tudi so zahtevali od zunanjega ministra, da podvzame korake protesta proti italijanskemu blatenju.

Italija je šibka na znotraj, ker ljudstvo ni zadovoljno s to strahovladno fašistično diktaturo. Njen položaj na smotraj je na prekrsto trhlil nagrah. Hoče pa se na zunaj postavljati na trdne noge s tem, da stalno zapostuje s svojim barbarim početjem ves evropski tisk. S svojim "jezikom hoče dvigniti sebe.

Toda ves svet ve, da je fašizem ustvaril na tleh stare rimske kulture režim, ki je svetu za vzgled le še s svojim barbarstvom.

"Karadjordje," parnik, ki ga je poškodoval "Morosini" meseca julija, je v popravilu v tivtskem arsenalu, kjer ga temeljito popravljajo. Popravila bodo trajala brčkone do prihodnjega avgusta, torej nad leto dni.

OPAZOVANJA

A. Garden:

Clovek lahko zavida Južne Američane, ki so v primeri z državljani "izvoljene" dežele velikih slikovitejši. Kadar v kateri "suvereni republiki" postane preveč monotonno, napravijo iz dolgočasja revolucijo. Peruj, Cili, Argentina, Brazilija in sedaj je na vrsti Kuba, v kateri je pričelo periodično vrenje. V prvih treh je bilo nekaj dni eksperimenta in vse je zopet ostalo kot je bilo prej. Na vladah se bodo pojavili novi obrzi, druge figure. Pridobile so le vojaške junte in pa Wall Street.

Iz New Yorka in Washingtona prihajajo drobna poročila o novih posojilih, s katerimi so ameriški bankirji zalotili "revolucionarne" vlade. Kadar se bodo izvedele podrobnosti o vzrokih tekočega revolucionarnega vala v Centralni in Južni Ameriki, bo svet lahko pogledal za kulisa. Tedaj bo videl, da je šelja ameriški bankirjev po zakonitvi novih posojil potomec španjskih bukanirjev igrala večjo, ako ne največjo vlogo. Vsaj tako je bilo v preteklosti, in ker imajo ameriški bankirji še vedno odprta vrata v Wall Streetu, se ta posej gotovo nadaljuje tudi v sedanjem poglavju.

Te dni zboruje v Bostonu na svoji letni konvenciji Ameriška delavska federacija. Je to jubilejna konvencija 50letnice federacije. Zelo dobra ocena o uspehih in neuspehih federacije je priobčena v oktoberski številki "Labor Age." Od konvencije ni letos dosti pričakovati in bo skoraj gotovo konservativnejša od lanske, daš bi morala biti radikalnejša. Konservativnejša je radi reakcionarnih okoliščin, ki bodo vplivala na delegate.

Na zborovanje bo vplival prihod predsednika Hooverja, ki bo oziroma je nagovoril delegate. Za voditelja federacije je to mogoče velika čast, za organizirano delavstvo pa ne bo imelo nikakove pomena in gotovo ne koristi. Hooverjev nagovor konvencije ne znači nič drugega kot oficelno priznanje z obeh strani, da je federacija del ameriškega kapitalističnega sistema. Priznanje bodo dobili vsi tisti voditelji federacije, ki so med največjimi branitelji kapitalizma. Matthew Woll in tudi Green prekalnata in volji gorečnosti do sedanjega sistema marsikatero vodilnega kapitalista. Poleg tega bo pripomnilo do kompletne prodaje federacije ameriškega veleblaznisa se konvencija Ameriške legije, ki tudi zboruje v Bostonu. Legija ima namreč velik vpliv na federacijo.

Radikalnejših zaključkov od te konvencije torej ni pričakovati. Zanimivost konvencije bo mogoče edino v tem, ako pride do boja o vprašanju vladnega zavarovanja delavcev proti brezposelnosti. Eksekutivni odbor je proti temu (kot je tudi veleblaznisi), nekatere posamezne organizacije, ki so del federacije, pa so za vladno zavarovanje. Na dneveni red bo prišlo tudi vprašanje seccije rudarjev od Lewisove unije. Da se bo konvencija izrekla za Lewisia in proti Howatovi uniji, je gotovo. Za novo unijo je akcija federacije, pa bila taka ali drugačna, brez večjega pomena. S sankcijo federacije se

PRIMORSKE NOVICE

Po Juljski Krajini izprašujejo že dolgo časa, kdaj bodo izplačane avstrijske rekvizicije. Avstrija je s sklenitvijo z Italijo dogovor glede upravnih dolgov in rekvizicij. Terjatve so bile pripravljene že pred petimi leti. Lani se je zatnjevalo, da izplača Avstrija v kratkem te terjatve in da bodo kmalu rešena tudi druga slična vprašanja, zlasti za menjava avstrijskih kron. Sedaj se nanažnja, da pričeta 1. novembra svoje delo dve italijansko-avstrijski razsodišči, eno v Trstu, drugo na Dunaju. Razpravljali bosta o vseh vprašanih dolgov in kreditov, nastalih med italijanskimi in avstrijskimi državljanji, ki so ostala in suspenzo koncem vojne in niso bila doslej še rešena. Kaj pa bo s celo vrsto drugih vprašanj, katerih rešitev težko pričakuje toliko ljudi?

V Trstu je bila koncem sept. otvorjena umetniška razstava. V kiparskem oddelku vzbujajo splošno pozornost številni mali kipi, ki jih je okusno izdelal Fran Gorše.

Poročali smo o nesreči na železniškem prehodu v bližini Sežane. Tam je bilo v povojnem času še mnogo nesreč in žrtev štejemo doslej že 29. Cestna uprava želi oblastnega dovoljenja za zgradbo mostu z obsežnim lokom čez prehod, da bo cesta povsem neodvisna od železniškega tira.

RAZNE VESTI

Illinoiski guvernir sklical konferenco glede brezposelnosti Springfield, Ill. — Guvernir Emerson je v terek sklical konferenco za "reševanje" krize brezposelnosti. Konferenca se začne prihodnji ponedeljek v Chicagu in povabljeni so predstavniki delavskih unij, industrijskih podjetij in rasnih meščanskih, cerkvenih ter dobrodelnih organizacij. Glavni odborniki Illinoiske delavske federacije in Cikaške delavske federacije bodo zastopali delavstvo. Dnevni red konference še ni znan.

Seetnajst sovjetskih dijakov pridržanih v New Yorku New York. — Skupina 16 dijakov iz sovjetake Rusije, ki so prišli proučevat ameriške industrije, je bila 7. t. m. pridržana na Ellis Islandu. Ameriški potniki na parniku so obdoločili dijake, da so med potjo vodili boljševiško agitacijo in se slabo izražali o vladi Združenih držav.

Zrte rudarske industrije Atlas, Pa. — V mesecu avgustu je bilo 43 rudarjev ubitih na polju trdega premoga, več kot tisoč pa je bilo bolj ali manj poškodovanih. Tako se glasi poročilo industrijskega biroja v zveznem delavskem departamentu. Število ubitih je bilo za tri nižje kot v mesecu julija.

Sovjetska trgovina v Združenih državah New York. — Sovjetska vlada je v letu, ki se je končalo 1. oktobra, kupila ameriških produktov v vrednosti \$145.000.000, za 35% več kot v prejšnjem letu.

Vodja rudarjev obsojen v zapoz Benton, Ill. — Leon Fox, bivši poddistriktni predsednik rudarske unije, je bil te dni pred sodiščem spoznan krivim, da je ponorevil \$3.500 iz stavkovnega sklada v letu 1927 in bil je obsojen v zapor od enega do deset let.

NA PRODAJ

iz opeke zidane s sobne hiše, spalni porč, hrastov les, gorkovoda gorkota. Odprto vsak dan za ogled do 8:30 zvečer. Niska cena. Oglasite se osebno na 59th St. in 24th St., Cicero, Ill.

"GRAPE JUICE"

ZA DOMAČO UPORABO JE DOVOLJEN

POPOLNA PROTEKCIJA JAMČENA

Kalifornijski vinorejci so dobili vladno za gotovilo, da ne bo nobenega umešavanja od strani zvezne vlade s kupovalci, ki si žele nabaviti grozdje za izdelavo sadnega soka za domačo uporabo izključno.

VLADA SE NE BO UMEŠAVALA

Grozdje letos dozoreva dva tedna preje kot navadno — poznejše vreme lahko škoduje kakovosti, ki se jo sedaj lahko dobi na

VSEH ŽELEZNIŠKIH POSTAJALIŠČIH NABAVITE SI "JUICE GRAPES" SE-DAJ POD VLADNIM NACRTOM KONTROLE

California Grape Control Board, Ltd.

San Francisco California

85% of the entire California grape production is being marketed this year by agencies co-operating with the California Grape Control Board, Ltd.

These agencies are:

CALIFORNIA FRUIT EXCHANGE
CALIFORNIA VINEYARDISTS ASSOCIATION
SAN JOAQUIN GROWER-SHIPPER ASSOCIATION

Železničarji občutijo depresijo

V enem mesecu jih je 37.000 izgubilo delo

Washington, D. C. — (F. P.) — Poročilo Meddržavne trgovske komisije prikazuje, da je v mesecu avgustu 37.000 železniških delavcev izgubilo delo. Ameriške železnice, ki so še pred par leti nudile delo dvema milijonoma delavcev, jih upošlejo sedaj le 1.552.000. Dolgi vlakci, velike lokomotive in nove iskalnice so eden vzrokov za odslovljve železniških delavcev. Drugi vzrok je industrijska depresija.

Da so železnike bratovščine dobile velik udarec, prikazuje tudi razlika v izplačanih menedah. V mesecu avgustu prejšnjega leta so železničarji prejeli \$245.785.000, toda v istem mesecu tega leta se je vsota znižala na \$207.000.000.

Železniški delavci so bili smatrani za aristokrate v delavskem gibanju, kar so najboljše organizirani in so bile njihove meze višje v primeri z drugimi u-nijskimi delavci. Toda kakor prikazuje poročilo Meddržavne trgovske komisije, se njihov položaj slabša vzile dejstva, da imajo železničarji močnejše unije kot delavci drugih strok.

Pol milijona brezposelnih v Chicagu

Chicago. — Statistika, ki jo je objavila Trade Union Unity liga, levčarska organizacija, prikazuje, da je v Chicagu okrog pol milijona brezposelnih delavcev. Številke so štirikrat višje kot jih prikazuje poročilo cenzusnega biroja. Vladni števec so našli v Chicagu samo 145.852 brezposelnih delavcev. Poročilo lige pravi, da je med brezposelnimi okrog 50.000 brezposelov.

NA PRODAJ

iz opeke zidane s sobne hiše, spalni porč, hrastov les, gorkovoda gorkota. Odprto vsak dan za ogled do 8:30 zvečer. Niska cena. Oglasite se osebno na 59th St. in 24th St., Cicero, Ill.

V EVROPO

Mim Bertyl Hart in W. S. MacLaren se že mesecu pripravljata na polet v Evropo in menda te dni tudi odpravita. Ako bosta tako spretna v pilotiranju letala kakor sta v oglaševanju po šanskih, se bo njuna polet popolnoma posrečilo.

BOŽIČ v stari domovini

Poslednji odprti parnikov iz New Yorka

DEUTSCHLAND 11. DECEMBRA ST. LOUIS 12. DECEMBRA

Tam vas čaka velik sprejem. Dospeli hosts pravoslavno za božična praznika. Hitro potovanje iz Hamburga do dolocenega mesta v notranosti. Posebni zastopniki naše proge bodo spremljali vsak izlet. Preskrbite si pravčasno prostore.

Za nadaljne podrobnosti se obrnite na kategorizakli lokalnega agenta ali na

Hamburg-American Line

177 N. Michigan Av., Chicago

Bolehal na železcu Sedaj se smeje

Trinervejo z rano ko vino je pomagalo mojemu sopru — je zelo dobro za njegovo žlezo. Sedaj je vesel in se smeje — preje je bil vedno jazen — ni se počutil kot zdrav človek," piše Mrs. Stanley Schultz iz Milwaukee. Tisec hvali to zeliščno zdravilo slavnega zdravnikarja. Očisti štiri valne prostore — žlezo, jetra, solni mehur in čreva. Odlene žleznice, jeterne, slabost in zaprtice neusteži.

Dokazano Poskusite ga na naš rizično. Preskrbite si številko tega se danes oči vašega lekarnarja. Jamlilje ga deset dni. Ako vam ne pomaga, vrnite o-stalo lekarnarju in zahtevajte vaš denar nazaj. Ne odlazajte to še danes.

Bolehal na železcu Sedaj se smeje

Najzanesljivejša zdravna človeku vesti se v zdravniku "Prosveti". Ali jih štite vsak dan.

Katka Zupančič:

Obroč okoli glave

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Prosveta.)

Nekega ranega jutra sta s Poldetom čakala na poštni avto. Megla, gosta jesenska megla je pokrivala dolino in vaa, in Rezki se je zdelo, da jo čuti v svoji glavi in srcu. Zavpila bi bila, tako jo je težilo, a je molčala in žalostno gledala ob kraju ceste velike solnčnice, ki so globoko sklanjale svoje težke glave, kakor da bi tudi one po nečem žalovale ali pa so samo spale? In podzavestno si je želela, da bi ostala s temi srečnimi solnčnicami, ki jih doslej skoraj ni opazila. 'Avtni rog je zatrobil od daleč. Matere ni strpelo doma. Za njima je prihitala in stopila tik pred Poldeta. Prek oči se je obrisala in dejala s prosečim glasom: "Polde, svojo hčerko ti izročam, neizkušeno, nepokvarjeno, — stoji ji ob strani! — Kakor da išče novo moč v sebi je utihnila in potem rekla Rezki s tihim glasom: "Pogum, dete moje —!"

In so šli: ona domov, Rezka ob Poldetovi strani na tuje. — Veliko, razsežno, a za mnoge pretesno ameriško mesto.

V majhni kuhinji kasarni podobne, stare stanovanjske hiše se je vrtela Rezka okoli peči in kuhala kosilo. Goreči plin je nekoliko privla in stopila mimo temnega kota, ki so ga smelo krestili za spalnico, v sobo, majhno in temno. "Dining room" da je to, ji je povedal Leo, ki ni hotel več biti Polde. Miza, štiri stoli, nizka omara, gugalnik, to ga je naredilo polnega, če ne prepolnega. Peči ni bilo, saj so jo imeli v kuhinji, in kam bi jo naj postavili? Na steni med obema okni je viselo zrcalo.

Zrcala, četudi po večini lažnjiva, učinkujejo oživljajoče. Toda ne to! To se ni lagalo, niti ni oživljalo, baš nasprotno: kakor da bi bila temna, skoraj črna praznina zajeta v oski rumenkasti okvir, tako je izgledalo. Če se je Rezka hotela pogledati vanj, je morala stati vsaj poldrugi korak od njega, da je padla njo skopo odmerjena svetloba obeh oken. Potem je videla vso sliko resnično, tako resnično! Še je imela zdrava lica. Malce so sicer upadla res, pa to je ni kazilo. Nekoliko rdečice je že šlo, a to jo je delalo bolj interesantno, kakor je Leo dejal. Žalostno se je nasmehnila. Toda oči so kazale otožnost ufetega ptiča. Pod očmi temna senca. Med obrvmi je bila fina črta, ki je nakanila ostati za stalno. Lase je nosila po mod. Nekoliko nahnuljeni so jo delali za par let starejšo. Kodri so se veselili večje svobode; nihče jih ni več tlačil pod ruto. Še vrat in na njem korale za deset centov in kos domače obleke je kazalo zrcalo — to je bilo vse. Okoli pa praznina, temna, globoka.

"Vse, kakor je res!" je vaokokrat vzdihnila Rezka. "Vse prazno, temno, pušto in mrtvo in v sredi te puščobe sem jaz." je vzdihnila tudi danes. Glava ji je klecnila navzpred, kakor da bi ji bil kdo spodmaknil oporo, in kodri so veselo pokočili ter se pozibali ob delu in sencih. Pa ne za dolgo. Rezka je takoj zopet dvignila glavo. Modre oči so se ji uporno pometnile, potegnile je z dljanjo po obrazu navzgor in brezobzirno potisnila kodre nazaj. "Pogum!" je dejala glasno in se tolažila kakor že tolikokrat, da ni sama, ki živi tako življenje. Rog zna, koliko jih je in mogoče so na slabšem kot ona. Stopila je do okna, pritiskala lice ob šipo, da bi videla na cesto. Razgled je ji zaslonil sivorjavkasti umazani zid osednjega hiše, tako da je videla na ulico le kakor skozi ozka špranja. Ni ga bilo. Sovražno je pogledala zid in stopila v kuhinjo. "Saj bo vse prestano! A njega ni! Kako, da ga ni? Mogoče bo pa danes vendar kaj!" se je za trenutek

oveselila. Stopnice zunaj so zašripale. "Aha! On je!" Hitro na krožnik in na mizo.

Obesil je klobuk, alekel suktno in se vadel k mizi.

"Nič ni!" jo je prešinilo, "kakor vedno — nič!"

In da pretrga neprijetno tišino, se je zmišlila na pošto. "Ti, si mimogrede pogledal dol, če je kako pismo za naju?"

"Ah, kaj me brigajo pisma in odkod naj bi prišla? Bi spet rada kake čačke od tam, da bi se, kakor zadnjič, cemerila tri dni vkup?" Jezno jo je pogledal.

"Ne reci tega — tri dni! Malo mi je bilo res hudo. Kaj morem zato, če ne morem pozabiti doma tako hitro. In Pajskovo teto, ki je umrla, sem imela rada."

"In kaj zato, če se stegne ena ženaka — saj jih je preveč na svetu," je dejal robato, Reska pa se je zavrila v juho pred seboj in počasi jo je jela srebati.

"In to sem ti tudi že rekel, da ne pripravljaj juhe za opoldne, ampak za večerjo. Le kdaj se boš navadila ameriškega običaja! Ja, ja, človek ne ve, kaj si nakopije na glavo!"

"Prihranila sem je nekoliko od večera, pa sem jo zakuhala danes," je dejala mirno. Onemogla jeza jo je stisnila za grlo, da se ji je juha ustavljala. Vstala je in si dala opraviti okrog peč. On pa je jedel in razen posode pojedel vse, kar je bilo na mizi. Zleknil se je, zadržal in šele sedaj povedal: "Z delom ni še vedno nič. Slaba sezona. Dela nikjer. Ampak na nekaj drugega sem mislil in to ne samo danes ampak že ves čas."

Ko ga Rezka ni vprašala, kaj bi tisto bilo, je sam nadaljeval: "Da bi namreč lažje dobila delo ti nego jaz?" Pozorno jo je gledal.

"Jaz?" gledala ga je začudeno. "Jaz?" je še enkrat ponovila.

"Ti, da, ti!" nekoliko zlobe je donelo zraven.

"Saj ne znam jezika in kako, kam se naj obrnem, da bi ti dobila delo?"

"Hojo, ne meni, ne sebi, sebi! Tisto radi jezika te naj nič ne skrbi. Tvoja oseba bo govorila boljše angleščino, ko jo bo kdaj tvoj jezik. Vaak boas te bo rad sprejel, pa če bi moral radi tega tri druge odsvitvi." Prečeče jo je gledal in se ji je zlobno zasmeljal.

"Polde! Saj se le šalish!" Planila je k njemu in mu gledala v oči. Mraz jo je tresel.

"Polde, Polde! Kakšen Polde? Mar hočeš za vedno ostati kmečka butara, kakršno sem te poznal v starem kraju?"

"Bodi Polde, bodi Leo! Da bi le ti ostal taisti, ki sem ga poznala doma!" je rekla očitačaje in gledala mimo njega nekam v prazno in si mislila, da so take šale pač neumestne, ko jima gre življenje tako za nohte. Da je i ona že pomislila na delo, je nadaljevala glasno, pa da se mora prej priučiti vsaj nekoliko angleščine.

"Seveda! V šolo te naj bi upisal pa te sprizjatelj a kakim ameriškim capini, da bi mi kasneje nastavljala rogove ali mi celo pokazala hrbet. Cerkev je za te, tam se uči angleščine, to je, pokoriščine. No, ja, spet solze! Tiste ženske, pomezi solze!" Naglo je vstal, sunil stol, da je odletel, oblekel suktno in vzel klobuk.

"K Driščevi stopi, naj te popelje tja, kjer je ona poprej delala. Mislim, da boš znala živati slatnike i brez angleščine!" In je šel skozi vrata. Stopnice so zašripale; še koraki od zunaj in potem tišina.

(Dolge prihodnjič.)

je vozilo odbrzelo naprej, ni imel prilike, da poljubi — po višji naredbi — roke in čevljev blagemu lastniku in dičnemu šoferju.

Zdaj pa sledi nekaj, česar ne morem prav verjeti — — —

Pisanje trdi, da so odpeljali nesrečnega Jerneja, pobitega in onesvečenega — naravnost v zapor med razbojnike.

To — se mi zdi — je udarec v obraz: naši tako hvaljeni organizaciji rešilnih akcij, higienički službi, policiji, humanitarnim napravam, bolnicam in zdravnikom ter čustvu usmiljenja našega naroda, ki je povečini pristaš stranke "neb. socialistov"! —

In naprej: Sodnik zapre ubogega povodca meni nič, tebi nič — med razbojnike! To je — če pisanje ne laže — nesramna žalitev vsakega pravnega čuta, saj so nam vendar znane kazni za cestno-prometne prestopke!

8. Po prestani kazni, kjer je Jernej po višji naredbi poljuboval itd. itd. so ga poslali v umobolnico, kjer so ga naši znani psihiatri po večmesečnem opazovanju in mučenju (neverjetno!) spoznali za nesramnega simulanta in ga brutalno vrgli potem oabja — (nezaslišano za 20. stol.) na cesto!

4. Po zaslugi časopisnih poročil (o, novinarji!) ga je izval direktor nekega ameriškega cirkusa. Jernej je pristal na njegove ponudbe in je bil — vse v smislu višje naredbe — angažiran kot atrakcija pod naslovom:

Moš, ki ga lahko vsak pretepa — in še dobi za to lumparijo od njega poljub na roko!

Jerneja so preteпали in mikastili vsi mogoči in nemogoči elementi, ponujale so se mu histerične ženske, vlada mu je dala senatorsko mesto (!), služil je krepke dolarje itd. itd.

Od samega poljubovanja v smislu itd. — so mu razpokane ustnice. Mazali so mu jih z vazelinom in je bil tiste čase najbolj priljubljen — Amerika, o mati reklame! — vazelin z znakom: "Jernej"!!

5. Utrujen od klofut, ženitnih ponudb in poljubov se je vrnil Jernej poln dolarjev v domovino. Tu so ga prijete naše oblasti. Ravnale so z njim podlo in nesramno, kruto, da, perversno in ne služi to poglavje nikakor naš domovini v čast!

Jernej pa je poljuboval smrdeče noge na levo in desno, skratka, zapadel je v poljubomanijo. (Če je uporabljal tudi v domovini vazelin — ni omenjeno.)

6. Jerneja so končno "per šup" odgnali v domačo občino, sčuvito trdnjavo stranke "neb. socialistov."

Tam so ga preteпали vsi od župana do kočarja (Jernej je venomer poljuboval), dokler se ga ni končno usmili vaški policaj, ki ga je s krepkim udarcem svoje uradne sablje pobil na tla in poslal na likvidacijo.

7. Takoj po smrti se je sestal glavni odbor stranke neb. soc., ki je sklenil, da je bil pravkar pobiti potepuh velik človek. Pogreba — na državne troške — so se udeležili polnoštevilno vsi imenitniki in župan (poverjenik stranke neb. soc.) je Jerneja kar nad odprtim grobom brez privoljenja papeža — proglasil — za slovenskega svetnika . . .

Tako pisanje. Prav žalosten sem bil, ko sem prebral to storijo. Ubogi Jernej! Strašno pokoro si opravil. Hudo te je preizkusil Gospod. Grozno si se ponižal. Takega konca si tvoj stvarnik Ivan — bi dejal — ni želel . . .

POZOR! POZOR!

Mošt

Kdor želi imeti mošt iz najboljšega grozdja in na dom postavljen po zmerni ceni, naj se obrne na mene pisмено ali osebno za vsa nadaljna pojasnila.

FRANK OBLAK

7206 Butler St.

Pittsburgh, Pa.

Telephone Hilland 6454 J.

RADA BI IZVEDELA

za mojega brata Maks Kosa; kdor bi kaj znal o njem, prosim, naj mi to sporoči, ako bo sam čital, naj piše svoji sestri na naslov: Jozefina Kos, pri Mihaelu Cernejšku v Ptuju, Jugoslavija.—(Adv.)

IŠČEJO SE

John Tekavec in John Uzman; naj se priklasa na naslov: Frank Kroll, 635 Winchester Street, Monroe, Mich.—(Adv.)

Dr. LOREZ
642 Penn Ave.
Pittsburgh, Pa.

DR. LOREZ
642 PENN. AVE.
PITTSBURGH, PA.

STE IZORPANI!
Energija vam da novo energijo!
Vse zdravje izgubite, ko pustite svojo energijo oditi in jo nadarjete. Kateri zdravnik, ki vam daje tako lahke poroke energije in prepreči, vam hitro odgovori brezplačno. Sledite našim nasvetom in obnovite svojo energijo. Uprava izdajatelja.

SEVERAS ESORKA
BOŽIČNI IZLETI V EVROPO
Izletniki bodo odpotovali iz New Yorka, Bostona in Halifaxa

Hamburg American Line je določila parnik Deutschland in motorno ladjo St. Louis za posebne božične izlete v Evropo.
Deutschland odpluje iz New Yorka dne 11. decembra ter bo središča s seboj dve skupini izletnikov v Hamburg preko Cherbourga. Prva bo spremljal Mr. Hugo Muller, član newyorškega urada, druga pa Mr. Walter E. Buerkel, član škotskega urada.
Potniki bodo dospeli v prelivska pristanišča 18. decembra, 19. decembra pa v Hamburg in bodo potemkajkam imeli dovolj časa, da se pripravijo do Božiča na svoje domove.
Drugi božični izlet bo na motornih ladjah St. Louis, ki odpluje iz New Yorka dne 12. decembra, iz Bostona pa 13. decembra.
Parnik Cleveland odpluje iz Halifaxa dne 1. decembra, in tega izleta se bo najrjše udeležilo dosti kanadskih rojakov. V Cherbourg bodo dospeli 8. decembra, v Hamburg pa dan pozneje.
Cleveland odpluje iz New Yorka dne 29. novembra.—(Adv.)

ZAHVALE
Gospod Anton Mervar: Sporočam vam, da sem sprejel poslano harmoniko, katero sem naročil pri vas po mojem prijatelju Frank Spendal. Harmonika se mi dopade in sem zelo zadovoljen s njo, imel sem še več harmonik naročenih od raznih tvrdk, pa nisem še nobeno imel tako lepo ugašeno kot je ta, ki sem jo dobil od vas. Najlepše se vam zahvaljujem za poslano harmoniko, ker je res lepa in vsak kdor jo vidi, hvali vaše delo in glavo. Pozdravljeni, Johan Kastelic, Box 208, Noranda, Que., Canada.

Anton Mervar
Dear Sir: Received my Accordion a few days ago in first class shape, and I'm sure that it is of the finest construction and the best Accordion I have ever owned. Thanking you again for giving me such prompt attention, I remain, Yours truly, Frank Krays, Spring Canyon, Utah.

ANTON MERVAR
Music House
6919 St. Clair Avenue
Cleveland, Ohio
Pišite po brezplačni ceni.

Wonderful New Spectacle Offer
IMPROVED VISION GUARANTEED
NO DAY FREE TRIAL

NOVA OČALA NA 16-DNEVNO PROSTO POSKUSNO
Na zahtev vam pošljemo na 16-dnevno prosto poskušanje naše Comfort očala s stekleno, ki povzročajo čist pogled. Najboljše očala kar jih je bilo kdaj narejenih. Veliko ljudi rabi in so jih priporočili. So lahka in so povzročajo najmanjšo vabo. To očala vam omogočajo ČISTO NAJDOBROŠEŠI TISK, VDRTI SURKANI, šola, in videti od BLISU in DALEČ. Krasna študija za očala brezplačno! Zanesljive voljstva. Aho ne boste zadovoljni, če ne mislite, da svoje očala na 16-dnevno poskušanje. Niti o čem ne izgubite. Niti o čem ne izgubite. Niti o čem ne izgubite.

POŠILJTE BREZPLAČNO NA POSKUSNO, NE POŠILJATE DENARJA V NAPREJ—POŠILJTE SAMO KUPON

Vam, da vam bo ta očala izvrstno služila in boste zadovoljni, zato vam jih pošljemo na poskušanje. Ne zamudite te ugodne prilike. Zapišite si — ne pošiljate niti centa v naprej! Pošiljite samo priloženi kupon s takim naslovom: **Dr. S. J. RITWOLZ**, Station C, Room E-3, Chicago, Ill. Registrirani optometričar, s dovoljenjem države Illinois, pod državnim nadzorom.

Peen: "Hlapec Jernej in njegova pokora"

Res ne vem; kako je prišlo do tiste težke obsodbe. Če se ne motim, je bilo takole — ob šestih zjutraj. Za mizo smo sedeli trije. Ona, jaz in besednik. Takole je govoril besednik: "Vi ste, Peen, brezprimeren in nesramen cinik! Človek brez srca, brez čustva, brez lepote! Veren drug vašega prijatelja Fajančiča! Pobili bi vaju kot psa, kot psa! Vidva sta tista lopova, ki zastupljata vse, za vaju ne obstoji nobena svetinja v tej naši lepi zemlji. . ."

Nikoli nisem verjel besednikom. Zmerom sem čutil, da ti ljudje niso povsem zanesljivi. V nezaslišano zapletene stavke skrivajo svoje sirotne misli. Svoje nesramne želje spletajo v sonete in tercine ter jih ovijajo z mirtovimi venčki. . . Skratka, niso mi pri srcu! Besednikove besede mi niso šle do živga. Najbrž je bil pijan in pijanih besed ne cenimo baš preveč. . . Pač pa mi je mot pokazal neko steno, pot, če hočete, ali bolje: vzbudil mi je zanimanje za naše domače cinizme. . .

Čitam v uglednem listu tisto pisanje o hlapcu Jerneju in njegovi pokori. Čitam, čitam, hudo mi je pri srcu in čutim — da vendarle besednik laže. . .

Tako je pisano: Potem, ko so ugledni posestniki vrgli nesramno hlapca v ogenj, kjer se je primerno ocvrlo, je njegova duša podvzela polet v stratosfero in pristala v nebesih. Po uvodnih formalnostih je stopila pred nebeškega Očeta. Nebeški Oče je reševal nujne akte. Takoj pa, ko je ugledal Jerneja (t. j. njegovo dušo), se je zvrnil v fotelju in sprgovoril: "A, ti si, Jernej! Zdravo! Nu! Tak poglejmo v knjigo!" Nebeški knjigovodja je jadrno pristopil in odprl knjigo pri črki J. Nebeški oče je pazno pregledal postavke, gledal je "kredit", opazoval "debit", nato pa je uradno — pravično dejal: "Dragi moj Jernej! Mnogo si zaslužil, dobro si plačeval. . . nekaj evra si pa le še v šlahti — pa kaj bi! Eno leto do kaj hitro mine. . . Saj veš: clara pacta, boni amici! Posla imam mnogo. . . kriza, kaj hočeš! — tak oglasi se čez leto dni in — dobro srečo!" Jernej se je malo cemeril, malo se je obtavljaval, toda nebeški

knjigovodja ga je milo odpravil skozi vrata, kajti očeta je že klical telefon: "Halo, halo! Tu — zemlja! Z nepričakovano uspelega shoda stranke "neb. socialistov" vam pošiljamo udanostne pozdrave. — Odbor."

V Jernejevo ocvrto truplo se je vrnila dožnja duša. Hraste in opekljene ter ostale poškodbe so s pomočjo višje sile brzo izginile in spokornik Jernej je nastopil svoje turnejo. 1. Najprej se je napotil na Betajnovc k mlademu gospodarju, ki je baš sedel pri obedu. Ker je bil dokaj lačen (kar je valed naglega povratka z nebes popolnoma razumljivo), je prisedel k mizi. Mladí gospodar, dober pristaš stranke "neb. socialistov", ga je temeljito nahnul in napodil. Jernej je v smislu višje naredbe pokleknil in mu ves objokan poljubil debelo roko ter navdušen vzkliknil: Heil dir im Siegeskranz! Nato je pograbil za culo in denik (marelo) ter jadrno pobegnil. 2. Kolovratil je po beli cesarski cesti — bila je že noč. Izza ovinka je brez signala pridrvel avto in neobčujena podri na tla. (Da ni bil avto lastnika nove tvornice otroških avtomobilčkov, ki ga priporoča ugledni list na drugi strani? . . .) Ker

Tiskarna S. N. P. J.
SPREJEMA VSA
V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA
Tiska vabila za veselice in ahoče, vizitnice, časnika, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih
VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerna, umijsko delo prve vrste.
Pišite po informaciji na naših:
S. N. P. J. PRINTERY
7057-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA